

ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΔΙΑΚΟΠΕΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Κρίσιμες αποφάσεις μετά τις διακοπές για τη συγκράτηση του πληθωρισμού, το έλλειμμα του προϋπολογισμού και τις αποκρατικοποιήσεις

Τα τρία διλήμματα του κ. Σημίτη

Του Ν. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Οι υπεύθυνοι για τη χάραξη της οικονομικής πολιτικής αναχωρούν για τις θερινές διακοπές τους και εκ των πραγμάτων η ενημέρωση της κοινής γνώμης για τα βάρη που φέρνει το δίσταλο 1998 περνά στους «σεναριολόγους». Ο Αύγουστος λοιπόν θα είναι ο μήνας των θορυβωδών δημοσιευμάτων για τους νέους φόρους που θα επιβάλει η κυβέρνηση με τον προϋπολογισμό του 1998 ο οποίος θα κατατεθεί στη Βουλή ως το τέλος Νοεμβρίου, για την παράταση της λιτότητας άλλα δύο χρόνια ώστε να μετασχηματιστεί στην ΟΝΕ και στο ευρώ, για τη διάλυση του κοινοτικού κράτους και την ανατροπή του ασφαλίστικου συστήματος κλπ.

Όλα αυτά τα ηχηρά και κινδυνολογικά βεβαίως εν πολλοίς υπερβολές. Η ανησυχία όμως είναι ότι ο κ. Κ. Σημίτης όντως παίζει μαζί του στη Σίφνο ογκώδεις φακέλους με συχνά αντιφατικές εισηγήσεις των συνεργατών του και πρέπει αυτός και μόνος – και όχι πλέον τα σκιώδη συλλογικά όργανα – να δώσει απαντήματα και να πάρει αποφάσεις που θα κρίνουν την πορεία της χώρας στη δίχρονη μεταβατική φάση εισόδου στην Ευρώπη,

αλλά και την αντοχή της κυβέρνησής του που μέσα στο 1998 θα δοκιμαστεί από την αναμέτρηση των δημοτικών εκλογών, στην οποία ο ίδιος ακαίρως προσέδωσε πολιτική διάσταση.

Στις 6 Σεπτεμβρίου ο πρωθυπουργός κ. Κ. Σημίτης κατά την ομιλία του στη ΔΕΘ θα αναφερθεί στην πορεία και στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας και θα δώσει έτσι το πρώτο ασφαρές στίγμα για την πολιτική που θα ακολουθήσει η κυβέρνηση του το 1998. Και όσον αφορά μεν τη μέχρι τούδε πορεία, το έργο είναι εύκολο για τον Πρωθυπουργό αφού όντως για πρώτη φορά η ελληνική οικονομία έχει ολοκληρώσει επιτυχώς τη φάση της σταθεροποίησης και διανύει αναπτυξιακή περίοδο μέσα σε συνθήκες αποκλιμακούμενου πληθωρισμού και συρρικνούμενων δημοσίων ελλειμμάτων. Το μέλλον όμως και κυρίως το σπείρισμα για την ένταξη στην ΟΝΕ είναι ακόμη αβέβαια καθώς κοινή διαπίστωση του οικονομικού επιτελείου είναι ότι η πολιτική της βραδείας, βήμα προς βήμα, σταθεροποίησης έχει πλέον εκαντλήσει τα όριά της και η ώρα των τολμηρών διαρθρωτικών αλλαγών και των ρήξεων με τα καταστημένα συμφέροντα έχει σημάνει.

Μαζέψτε τους!

Του Ρ. ΣΩΜΕΡΙΤΗ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ πρόβλημα της χώρας μας είναι η αξιοπιστία του κράτους. Μας έμαθαν να θεωρούμε ότι δεν είναι δικό μας, ότι δεν το απαρίθουμε εμείς, ότι δεν λειτουργεί για μας. Η αποκατάσταση της αξιοπιστίας του δεν εξαρτάται όμως μόνο από «ιστορικές» αποφάσεις αλλά και από τα «καθημερινά». Δηλαδή, από τα δείγματα και παραδείγματα σοβαρότητας και εντιμότητας των κάθε λογής και κάθε βαθμού εκπροσώπων του.

Πολλοί θέτουν δικαίως, από χρόνια, τα ίδια πάντα ερωτήματα: Πώς συμβαίνει και κανένας πραγματικά ισχυρός, ιδιάτης ή δημοσος λειτουργός, δεν βρέθηκε στις φυλακές για φοροδιαφυγή ή φοροκλοπή ενώ αυτό είναι το εθνικό μας σπορ; Πώς γίνεται και πασιώνιστες επιχειρήσεις, π.χ. εντός και εκτός του κυκλώματος των ΜΜΕ, να επιβιώνουν με τεράστια βεβαιωμένα χρέη και τεράστιες βεβαιωμένες οφειλές στο Δημόσιο, προσηκνύει τοποθετημένες σε ορισμένα χρονιστολόγια; Πώς επιτρέπεται στον τραπεζικό τομέα να αισχροκερδίζει σε βάρος των αποταμιευτών αλλά και των δανειοληπτών; Πώς διευρύνονται με έμμεσες διαδικασίες τα παράθραγα που επιτρέπουν αδιαφορές προσλήψεις και γι.τι, αν λέγονται ως προς αυτό υπερβολές, δεν έχουμε αποδείξεις διαφάνειας;

Η απόπειρα που έγινε για τη διαφορετική σε σχέση με τις κομματικές μας συνθήκες επιλογή των υπευθύνων των ΔΕΚΟ δεν μπόρεσε να κλείσει όλα τα στόματα. Δεν έχει ακόμη λυθεί το θέμα της θεσμικής καχυποψίας που διέπει (και τα τελικά παραλείπει) τα πάντα στα δημόσια έργα επιτρέποντας και εύκολες κινήσεις πολιτικού εντυπωσιασμού. Δεν πείθουν – διότι δεν είναι δυνατόν να πείσουν – ορισμένες επιλογές δαπανών: τα δισεκατομμύρια για αθλητικές φιέστες και η λιτότητα για την επιστημονική έρευνα ή την πυρόσβεση. Ας περιορισθούμε σε αυτά τα διαχρονικά αίτια ως προς το κοινό αίσθημα απαξίωσης του κράτους.

Διπλά υπάρχουν και τα όσα προσφέρει, πλούσια, η καθημερινότητα. Ήταν λίγες και τεχνικά αναπότρεπτες, σύμφωνα με τους υπευθύνους, οι περιπτώσεις διαδρομής αποτελεσματικών των γενικών εξετάσεων – και δεν έχω λόγο να αμφισβητήσω τα λεγόμενά τους. Μένουν όμως στην «αγορά» τα όσα ακούστηκαν, πληγώνουν και μπορεί να οδηγήσουν και νέους ανθρώπους στην ιδέα ότι «αυτό δεν είναι κράτος». Γιατί δεν κινήθηκαν αμέσως και μάλιστα δημόσια και εκκωφαντικά όλες οι αναγκαίες διαδικασίες για να αποδειχθεί το τι ακριβώς έγινε;

Δεύτερο πρόσφατο παράδειγμα: επειδή έχουμε ξένους αθλητές, αποκτήσαμε απαράσιττα αστυνομία σε δρόμους, σταθμούς, αεροδρόμια, όπου συνήθως βασιλεύει η δικτατορία των θρασύτερων. Για τον ίδιο λόγο καθαρίστηκαν και μερικές αρτηρίες. Μα οι πολίτες αυτής της χώρας και ιδίως της πρωτεύουσάς της δεν θα το άξιζαν αυτό καθημερινά;

Τρίτο πρόσφατο παράδειγμα: το «εθνικό μας» κοκορέτσι. Πρωτάθηκε στις Βρυξέλλες η προληπτική απαγόρευση καταπόνησης των εντοσθίων και των μυαλών των αρνιών διότι υπάρχει φόβος μετάδοσης της σπογγώδους γκαεφαλοπάθειας. Ο δικός μας αρμόδιος υπουργός αντέδρασε πατριωτικά. Κανένας δεν μας εξήγησε όμως όχι τα περί «ιστορίας μας» ή των «ηθών μας» αλλά τα επιστημονικά επιχειρήματα των μεν και του δε. Τι να πιστέψει ο κόσμος για την υγεία του και ως προς την ευθύνη του κράτους; Και αν αύριο επιβεβαιωθούν οι «ξένοι»; Μήπως θυμάται κανείς τι έγινε με το AIDS; Να θυμόμαστε ότι ο ίδιος υπουργός παλιότερα είχε αμφισβητήσει και την υπόθεση των «κρελών αγελάδων»...

Τέταρτο παράδειγμα: τα αδέσποτα. Αναστατώθηκαν όλοι οι φιλόδοξοι μαθαίνοντας ότι το κράτος αποφάσισε να λοκαλιρίσει να γίνει όχι μόνο μόνιμα αλλά και δολοφόνους όσες εκείνοι οι πλεμπιατικοί που ριχνούν φώλες, να πρόσφατα στο Μαρούσι, με δεκάδες θύματα. Μα μαζέψτε, λέει, τα αδέσποτα και μερικές ημέρες μετά, αν μείνουν στα αζήτητα, θα τα σκοτώνει. Και όσα αδέσποτα αντιστέκονται στη σύλληψη θα εκτελούνται επί τόπου σε δρόμους και πλατείες!

Η αλήθεια είναι (αυτό έμαθα εγκώμως) ότι δεν υπάρχει απόφαση: ότι μάλιστα η πολιτική ηγεία δεν θέλει αυτές τις εγκληματικές προτάσεις. Υπάρχει όμως πίεση από ορισμένους μακρινές νομαρχίες. Και πιστημική πρόταση ανούστου διοικητικού στελέχους για υπουργική απόφαση με το περιεχόμενο που περιγράψαμε. Αυτό που δεν υπάρχει είναι όμως μια ηχηρή δημόσια επίσημη ενημέρωση με την προσήκη ότι το θέμα θα αζητήθη τον Σεπτέμβριο. Να περιμένω στο μεταξύ την απόλυση ή την προσαγωγή του ανούστου διοικητικού στελέχους για θεραπεία σε δημόσιο ψυχιατρείο; Οχι: χρεώ μονιμότητας και άκρας υγείας. Το κράτος είναι και αυτός. Χωρίς περιττούς διαλόγους με τους πολίτες. Πώς να το αποδείξουμε;

Η σύγκρουση για τη Φλώρινα

ΤΟ ΚΛΙΜΑ έχει βαρύνει για την κυβέρνηση στη εμπλοκή της υπόθεσης της Φλώρινας. Ο Πρωθυπουργός βεβαίως με την εισήγησή του στην Κυβερνητική Επιτροπή της Τετάρτης, που συνήλθε αιφνιδιαστικά και με δική του πρωτοβουλία, έδωσε την καλύτερη δυνατή λύση, αλλά είναι προφανές ότι για προβλήματα διαφάνειας και ηθούς ο κ. Κ. Σημίτης θα ήταν ο τελευταίος πολιτικός που θα μπορούσε να κατηγορηθεί και συνεπώς θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα ενοχλημένος για όσους υπουργούς του τον εκθέτουν με τις λαθεμένες επιλογές τους ή με την πολυπραγμοσύνη τους!

Η απόφαση του Πρωθυπουργού να μη δεχθεί την εισήγηση της κυρίας Βάως Παπαν-

δρέου για εισαγωγή προς κύρωση της σύμβασης για το έργο της Φλώρινας στη Βουλή και αντιθέτως να επιλέξει ανεξάρτητος οίκος που θα αποφανθεί για το εύλογο τίμημα ελήφθη ύστερα από μακρά περίοδο διαβουλεύσεων του κ. Σημίτη με συνεργάτες του, τη γνώμη και την ευθυκρία των οποίων εκπαίδια ιδιαίτερα. Ετσι ο κ. Κ. Σημίτης ανέλαβε το θέμα πολλές φορές με τον νομικό του σύμβουλο καθηγητή κ. Γ. Παπαδημητρίου και τον γενικό γραμματέα του Υπουργείου Συμβουλίου κ. Σ. Κοσμίδη, ενώ πολυήμες ήταν οι συμβουλές των υφυπουργών ΠΕΧΩΔΕ κ. Χρ. Βερέλι και Εσωτερικών κ. Τάσου Μανιέλη, που έχουν γνώση και πείρα σε θέματα ενέργειας και βιομηχανίας.

ΤΡΙΑ είναι τα μεγάλα διλήμματα της οικονομικής πολιτικής στα οποία πρέπει να απαντήσει ο Πρωθυπουργός ώστε να υπάρχει από τον Σεπτέμβριο ένα νέο ξεκίνημα για την κυβέρνηση του.

Πρώτον: Πώς θα πέσει ο πληθωρισμός; Είναι φανερό πλέον ότι το «τέρας» του πληθωρισμού δεν διαμάεται μόνο με τεχνοκρατικές ασκήσεις επί χάρτου ούτε με τη μονοδιάστατη λιτότητα στους μισθούς. Τρία γεγονότα των τελευταίων ημερών έχουν ασφαλώς προβληματίσει τον Πρωθυπουργό, ο οποίος συνειδητοποιεί ότι ο πληθωρισμός δεν είναι μόνο οικονομικό μέγεθος αλλά πρωτίστως πολιτικό αφού εκκράζει σχέσεις κυριαρχίας και εξάρτησης μεταξύ των ομάδων του πληθωρισμού.

Το πρώτο γεγονός ήταν η σύγκρουση ιδιοκτητών σουπερμάρκετ και βιομηχάνων τροφίμων, που αποκάλυψε ότι δύο ισχυρές ομάδες συμπέριονταν είχαν ακρωσίσει προκλητικά κέρδη τα οποία δεν αφήναν τις τιμές να πέσουν γρήγορα. Το δεύτερο είναι ο εξαναγκασμός της κυβέρνησης να μειώσει τον ειδικό φόρο κατανάλωσης στις βενζίνες και το πετρέλαιο προκειμένου να απορροφήσει την αύξηση των τιμών τους εξαιτίας της ανόδου του δολαρίου. Από τη μείωση της τιμής του κράτος θα χάσει το δίηνο Αύγουστου - Σεπτεμβρίου πάνω από 5 δισ. δρχ., τα οποία τελικά με κάποια άλλη μορφή θα πληρώσουν οι καταναλωτές, αφού ο προϋπολογισμός δεν αντέχει σε απώλεια εσόδων. Γιατί όμως η ανατιμολόγηση του δολαρίου να μην απορροφάται από τη ΔΕΠ και τα ΕΛΔΑ, που έχουν τεράστια κέρδη; Η μετακίνηση στο κράτος, δηλαδή στους φορολογουμένους, του βάρους αυτού γίνεται όχι μόνο για να προστατευθεί η υψηλή κερδοφορία της κρατικής ΔΕΠ αλλά προπαντός για να αυξηθούν ακόμη περισσότερο τα κέρδη των ιδιωτικών διυλιστηρίων και των αλλοδαπών εταιρειών πετρελαίου. Το τρίτο γεγονός είναι η αύξηση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος κατά 3,5% από 1ης Αυγούστου. Παρά την κυβερνητική υπόσχεση

ότι την προσεχή διετία τα τιμολόγια των ΔΕΚΟ θα παραμείνουν παγωμένα, γεγονός είναι ότι η ΔΕΗ είχε αρκετά κέρδη (επερνούν τα 70 δισ. δρχ.) για να απορροφήσει και αυτή την άνοδο της τιμής των υγρών καυσίμων.

Τα γεγονότα αυτά ασφαλώς και δεν είναι τυχαία. Αποτυπώνουν και τις διαφορικές γραμμές που υπάρχουν μέσα στην κυβέρνηση και προπαντός έναν ιδιότυπο φεοδαρχισμό που συντηρούν οι πρωτοκλασάτοι υπουργοί. Δεν είναι τυχαίο ότι και η ΔΕΠ και η ΔΕΗ επιπρωτούνται ως είδος οικογενειακής επιχείρησης από την υπουργή Ανάπτυξης κυρία Βάω Παπανδρέου, που όσον αφορά μεν τη ΔΕΠ καθυστέρει πάνω από ένα χρόνο την ιδιωτικοποίηση της, της δε ΔΕΗ αρνείται επίμονα τη μετατροπή σε Ανώνυμη Εταιρεία όπως προβλέπει ο νόμος για όλες τις ΔΕΚΟ.

Θα πρέπει λοιπόν ο κ. Κ. Σημίτης να λύσει και το πολιτικό πρόβλημα του ενταίου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής. Ισως είναι το πιο δύσκολο πρόβλημα του αφού ο ίδιος έχει αποφασίσει να μην κάνει ανασηματισμό πριν από τις θερινές διακοπές της Βουλής το 1998.

Δεύτερον: Πώς θα μειωθεί το έλλειμμα του προϋπολογισμού στα όρια των στόχων

του Μάαστριχτ! Αν ο πληθωρισμός δύσκολα πέσει από το 5,5% – όπου θα βρίσκεται στο τέλος του Δεκεμβρίου – στο 2,5% τον Δεκέμβριο του 1998, το ίδιο κοπιαστικά θα μειωθεί το έλλειμμα του δημοσίου τομέα από 4,2% του ΑΕΠ εφέτος σε 2,4% το 1998.

Ο κ. Κ. Σημίτης πρέπει να πάρει αποφάσεις στα εξής δύο κρίσιμα θέματα: – Στις 31 Αυγούστου θα υποβληθεί στον Πρωθυπουργό το πόρισμα της Επιτροπής Γενικών Γραμματέων (των υφυπουργών Δημόσιας Διοίκησης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών) με εισήγηση για δραστηκή παρέμβαση για μείωση του δημοσίου τομέα. Πάνω από 150 υπηρέτες του κράτους (κυρίως γενικές γραμματείες) αλλά και οργανισμοί του ευρύτερου δημόσιου τομέα θα καταργηθούν και το προσωπικό τους θα μεταταγεί σε άλλες υπηρεσίες. Οι αντιδράσεις, όπως είναι φυσικό, θα είναι μεγάλες και ο Πρωθυπουργός πρέπει να πάρει την απόφαση της σύγκρουσης με καταστημένα συμφέροντα.

– Παρά τη μείωση των δαπανών, ο προϋπολογισμός θα χρειασθεί και νέα έσοδα, που, κατά την πρόθεση του κ. Κ. Σημίτη, πρέπει να αντληθούν από τη φορολογία των υψηλών εισοδημάτων. Ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Ι.

Παπαντωνίου εισηγείται στον Πρωθυπουργό να εκαιρεθούν από την τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας τα εισοδήματα άνω των 15 εκατ. δρχ. τον χρόνο, ενώ ο υφυπουργός Εργασίας κ. Χρ. Πρωτόπαπας εισηγάει την πρόσθετη φορολογία κερδών, το προϊόν της οποίας όμως θα επιστρέφεται στις επιχειρήσεις υπό την μορφή μείωσης ασφαλιστικών εισοφορών εφόσον προσλαμβάνουν ανέργους και ιδίως νέους εργαζόμενους. Τα μέτρα του Ζομπέν (αύξηση συντελεστή φορολογίας κερδών και συντελεστή φορολογίας υπεραξίας) μάλλον δεν θα βρουν μιμητές και πάντως δεν προβλέπεται φόρος υπεραξίας στις μετοχές.

Τρίτον: Πώς θα προχωρήσουν οι αποκρατικοποιήσεις; Από τους υπολογισμούς που έχουν γίνει στο ΥΠΕΘΟ, ο προϋπολογισμός του 1998 για να «βγει» θα χρειασθεί να ενισχυθεί με έσοδα από αποκρατικοποιήσεις της τάξεως τουλάχιστον των 200 δισ. δρχ., όπως και εφέτος.

Θα πρέπει λοιπόν να υλοποιηθεί μέσα στο 1998 ένα ευρύ πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων και το ΥΠΕΘΟ εκτός της ΔΕΠ έχει εισηγήσει τη μετοχοποίηση μέσω Χρηματοπιστώσεων και άλλων ΔΕΚΟ, όπως της ΔΕΗ, της ΕΥΔΑΠ, του ΟΛΠ, του ΟΠΑΠ κλπ.